

PROROCY

Magdalena Szymczak kl.3TL

PROROCY WIĘKSI

- ◉ IZAJASZ
- ◉ JEREMIASZ
- ◉ EZECHIEL
- ◉ DANIEL

IZAJASZ

- ◉ **Izajasz** (hebr. Jeszajahu) (ur. ok. 765, zm. do 701 p.n.e.) - jeden z największych proroków Starego Testamentu. Jego proroctwa przedstawia Księga Izajasza.

ŻYCIE

- Dane dotyczące życia i działalności proroka zawarte w jego księdze są fragmentaryczne. Uzupełniają je późniejsze tradycje, które nie zawsze są wiarygodne. Problematyczne są też informacje o jego pochodzeniu. Prawdopodobnie pochodził z arystokratycznej rodziny z Jerozolimy. Z Księgi Izajasza dowiadujemy się, że jego ojcem był Amos (Amoc), różny od proroka Amosa. Talmud babiloński utożsamia ojca Izajasza z bratem króla Amazjasza (por. 2 Krl 14). Rodzina proroka musiała być znaczna i zbliżona do dworu, gdyż otrzymał on doskonałe wykształcenie literackie oraz odznaczał się znajomością spraw publicznych, polityki, kwestii religijnych i społecznych oraz wielką kulturą. Izajasz utrzymywał bliskie stosunki z dworem królewskim, a nawet z królami Achazem i Ezechiaszem (por. Iz 7; 37; 39). Był ich doradcą. Został powołany na proroka w roku śmierci króla Ozjasza, czyli w r. 739/738 p.n.e. (inni przyjmują r. 746 lub 740). Miał wtedy ok. 25-30 lat. Należy więc sądzić, że urodził się ok. r. 765 p.n.e. Swą działalność prorocką pełnił ok. 40 lat, ponieważ niektóre jej przejawy związane są z najazdem Sennacheryba na królestwo judzkie w r. 701 p.n.e. Izajasz jako prorok działał jeszcze prawdopodobnie na początku panowania Manassesesa, ponieważ tradycja żydowska mówi o męczeńskiej śmierci proroka właśnie za czasów tego króla. Z Księgi Izajasza dowiadujemy się, że był on żonaty i miał dwóch synów, którym nadał symboliczne imiona. Pierwszy z nich to Szear-Jaszub ("Reszta się nawróci" lub "Reszta powróci") (Iz 7,1-9). Imię to zawierało zarówno groźbę jak i pomyślną zapowiedź, zapowiadało bowiem klęskę narodu judzkiego, ale także przetrwanie nielicznej grupy dobrych Izraelitów, z której miał się później odrodzić naród i nawrócić się do Boga. Drugi syn Izajasza nosił imię Maher-Szalal-Chasz-Baz ("Rychły-Łup-Bliska-Zdobycz"). Oznaczało ono mającą wkrótce nadejść klęskę oraz upadek wrogów Judy - Izraela i Damaszku (Iz 8,1-4). Żona Izajasza jest nazwana "prorokinią" (Iz 8,3), ale tytuł ten wskazuje jedynie na to, że była żoną proroka.

NAUCZANIE

- Działalność proroka i jego nauczanie realizuje się w trzech wymiarach. Występuje on bowiem jako duszpasterz i kaznodzieja, pisarz i natchniony poeta oraz teolog i prorok mesjański. Wymiar duszpastersko-kaznodziejski jego nauczania obejmuje zagadnienia etyczne, religijne i polityczne. Prorok walczy o podniesienie poziomu moralnego w społeczeństwie, szczególnie w sferach rządzących. Wśród zagadnień etycznych na pierwszy plan wysuwa się walka z bałwochwalstwem, synkretyzmem religijnym i czysto zewnętrznym kultem bez prawdziwej wiary i pobożności. Prorok podkreśla niezmierną świętość Boga, czego wyrazem jest wizja opisana w Iz 6,1-7. W zakresie zagadnień politycznych Izajasz podkreśla zasadę teokracji i próbuje w tym wymiarze wywierać wpływ na królów judzkich. Doradza królowi politykę neutralności, nieprovokowania Asyrii i nieoliczenia na pomoc Egiptu.
- Izajasz jest też pisarzem. Efektem jego ponad czterdziestoletniej działalności pisarskiej jest biblijna Księga Izajasza. Z niej czerpiemy większość informacji o treści nauczania proroka. W dzisiejszej formie zawiera ona zbiory mów, kazań, poematów i innych utworów poetyckich, ale egzegeci wskazują, że Izajasz historyczny jest autorem jedynie utworów zawartych w pierwszych trzydziestu rozdziałach.
- Izajasz jest największym prorokiem mesjańskim, gdyż niektóre teksty zawarte w Księdze Izajasza interpretowane są przez tradycję żydowską i chrześcijańską w sensie mesjańskim. Prorok przepowiada, że Mesjasz będzie potomkiem króla Dawida, poczętym i narodzonym z alma[h] (Hebr. znaczy: młoda panna lub młoda kobieta zamężna, nie będąca jeszcze matką; wyraz ten podkreśla młodość osoby i normalnie suponuje dziewictwo), będzie nazwany Emmanuelem (z hebrajskiego 'immanu 'el - Bóg jest z nami) (Iz 7,14) i spocznie na nim Duch Jahwe (por. Iz 9,5). Będzie rządził królestwem Dawida sprawiedliwie, a jego panowanie obejmie wszystkie narody. Teksty o wydzwiku mesjańskim znajdują się też w dalszej części Księgi, czyli u tzw. Deutero-Izajasza.

PROROK IZAJASZ

JEREMIASZ

- **Prorok Jeremiasz** (**Yirməyāhū** , "niech Jahwe podniesie [z upadku]" lub "Jahwe wywyższa") - prorok, twórca biblijnej księgi Jeremiasza, jest mu przypisywane również autorstwo biblijnych Lamentacji. Zapowiadał spustoszenie Judy i Jerozolimy. Działał 40 lat. Spisywanie swej księgi, w której zawarł napomnienia i groźby dla Izraelitów, zapowiedzi upadku państwa i niewoli oraz proroctwa głoszące oswobodzenie z niewoli i ostateczne zbawienie, zakończył w 585 p.n.e. Był jednym z 4 proroków większych.

ŻYCIE I DZIAŁALNOŚĆ

- Pochodził z rodziny kapłańskiej z Anatot na pn.-wsch. od Jerozolimy, wywodzącej się z linii Abiatar, Helego i Itamara. Jego ojcem był Chilkiasz. Jak się wydaje, Jeremiasz nie sprawował nigdy funkcji kapłańskich. Nie jest znany rok jego urodzenia, ale z dużą dokładnością można wskazać rok powołania go na proroka. Miało to miejsce w trzynastym roku panowania króla judzkiego Jozjasza, tzn. w r. 627/626 p.n.e. Pierwszy okres działalności Jeremiasza przypada na czas od powołania do reformy religijnej Jozjasza. Jeremiasz, wówczas jeszcze mało znany, nie odegrał większej roli w przeprowadzaniu tej reformy, która mimo iż stanowiła ważny krok na drodze do ujednoczenia kultu, nie spełniała oczekiwań proroka. Nie wykorzeniła synkretyzmu, ani nie rozwiązała zasadniczych problemów religijnych w królestwie. Drugi okres działalności to czas po śmierci Jozjasza pod Megiddo – czas panowania jego synów Joachaza i Jojakima. W tym okresie prorok starał się walczyć z bałwochwalstwem i synkretyzmem, które odżyły po śmierci Jozjasza. Na skutek bezkompromisowej postawy popadł w konflikt z królem, został pozbawiony prawa wstępu na teren świątyni i musiał się ukrywać.
- Następny okres działalności proroka przypada na lata panowania Sedecjasza, którego po kolejnym królu Jojakinie (Jechoniaszu) osadził na tronie władca babiloński Nabuchodonozor. Jeremiasz mógł teraz bez przeszkód spełniać swoją misję, zmierzającą do ratowania państwowości judzkiej i religii. Był zwolennikiem zachowania spokoju i uległości wobec Babilończyków. Uważał, że tylko za taką cenę można uratować Jerozolimę i świątynię. Takie poglądy były przyczyną oskarżenia go o defetyzm i zdradę, co doprowadziło do jego uwięzienia. Stronnictwo, które przejęło władzę w czasie oblężenia przez Babilończyków, wymogło na królu skazanie Jeremiasza na śmierć. Uratowała go wprawdzie interwencja pewnego dworzanina, ale i tak do zdobycia miasta (w 587/586 r. p.n.e.) przebywał w więzieniu. Po upadku Jerozolimy Jeremiasz został najpierw włączony do grupy Judejczyków przeznaczonych do deportacji, a następnie ułaskawiony na osobisty rozkaz Nabuchodonozora. Prorok miał do wyboru: albo udać się do Babilonu, albo pozostać w Judzie z nieliczną grupą ludności pozostawioną na miejscu. Wybrał to drugie. Udał się do Godoliasza, administratora kraju, aby czuwać nad życiem religijnym mieszkańców. Wkrótce jednak Godoliasz został zamordowany, a niedobitki Judejczyków po krótkiej wojnie domowej w obawie przed zemstą Babilończyków uciekły do Egiptu, zabierając przemocą Jeremiasza i jego sekretarza Barucha. Również w Egipcie prorok starał się zwalczać wśród uchodźców synkretyzm religijny i bałwochwalstwo, co spotykało się ze sprzeciwem.
- Jego wspomnienie obchodzone jest 1 maja

**JEREMIASZ OPIAKUJĄCY
ZBURZENIE JEROZOLIMY, OBRAZ
REMBRANDTA**

EZECHIEL

- **Ezechiel** - (hebr. *Jechezkel*, *Bóg umacnia*) - jeden z "proroków większych" Starego Testamentu, jeden z proroków Islamu, autor biblijnej Księgi Ezechiela.

ŻYCIE I NAUCZANIE

- Prorok Ezechiel pochodził najprawdopodobniej z rodziny kapłańskiej i sam był kapłanem. Data i miejsce urodzenia nie są znane. Mieszkał w Jerozolimie lub w jej okolicach, a więc prawdopodobnie w młodości spotykał proroka Jeremiasza lub przynajmniej znał jego naukę. Wprawdzie w swojej księdze nigdzie nie wspomina Jeremiasza, ale niektóre rysy jego nauczania wykazują wpływ proroka z Anatot, a poprzez niego wpływ Ozeasza. Ezechiel był osobą zaangażowaną w sprawy polityczne i religijne Izraela, o czym może świadczyć fakt, iż w 597 p.n.e. został uprowadzony wraz z dworem króla Jojakima do Babilonii, gdzie osiadł w Tell-Abib. Data i miejsce jego śmierci nie są znane.
- Ok. 592 r. p.n.e. został powołany na proroka i swój urząd sprawował do ok. 570 r. p.n.e. Ezechiel, jak i jego poprzednicy prorocy, śledził wydarzenia polityczne. Odnotowuje to w swym dziele: ze sceny politycznej ustąpiła Asyria (Ez 32,22 n.), a Palestyna znalazła się w strefie wpływów Babilonii i Egiptu. Królestwo Judy, zagrożone przez Babilończyków szukało bezskutecznie pomocy u Egipcjan (Ez 17, 1 nn.; 30,20 nn.). W tym czasie, czyli w pierwszym okresie działalności (aż do 598 r. p.n.e.), prorok krytykował i piętnował wady ziomków i zapowiadał kary Boże aż do zniszczenia Królestwa Judzkiego włącznie. Na wygnaniu pocieszał i zapowiadał odrodzenie Izraela (Ez 34-37), a także mówił o nadejściu nowej rzeczywistości w czasach eschatologicznych (Ez 38-48).
- Posiadał wiedzę z zakresu historii i zagadnień społeczno-politycznych. Odnotował ruchy wojsk Nabuchodonozora (Ez 21,23 nn.). Wiedział również o wrogim nastawieniu i postępowaniu narodów ościennych, Ammonitów (Ez 25,2 nn.) i Edomitów (Ez 25, 12 nn.) Śledził na bieżąco wydarzenia zachodzące w ojczyźnie. Obok tej wiedzy o charakterze historycznym, stykamy się u niego ze znajomością tradycji o charakterze mitologicznym czy baśniowym (Ez 16,1 nn.; 28,11 nn.; 31,1 nn.) Wykorzystanie tego materiału i połączenie go z innymi elementami przepowiadania są charakterystyczne dla Ezechiela i świadczą o jego wielkiej sile twórczej. Znał także przekazy dotyczące tradycji historiozbowczej i sakralno-prawnej.
- Największy wpływ wywarł na jego myśl i nauczanie pobyt na wygnaniu. Przywiązany całym sercem i umysłem do tradycji narodowych i rodzinnych, myślał i pisał o swojej ojczyźnie. Wywodząc się z rodziny kapłańskiej, Ezechiel z wielką czcią odnosił się do kultu świątynnego, którego niestety nie mógł sprawować na obczyźnie. Uważał się za stróża Izraela i duszpasterza, którego posługiwanie i cierpienie miały być znakiem dla Izraelitów. Jego idee wywarły wpływ na hagiografów Starego i Nowego Testamentu oraz na wspólnotę z Qumran. Uważa się go za ojca judaizmu, bo Żydzi przejęli wiele z jego idei, np. troskę o kult świątyni i Tory, o świętość itp. Jego wspomnienie obchodzone jest zgodnie z *Martyrologium Rzymskim* 10 kwietnia

KSIĘGA EZECHIELA

- Księga Ezechiela powstała już po przesiedleniu. Została napisana w języku hebrajskim, głównie prozą. Odróżnia ją od innych ksiąg prorockich Starego Testamentu logiczny i chronologiczny układ treści.
- Mimo iż prorok nie mógł służyć w świątyni z powodu niewoli, Księga Ezechiela ma bardzo kapłański charakter - znajdują się w niej liczne widzenia i prorocтва związane z samą świątynią. Prorok piętnuje w księdze niewierność Izraela i zapowiada karę za jego grzechy. Jednocześnie księga zawiera treści mesjańskie i zapowiedź nowego przymierza.
- Księga Ezechiela jest zaliczana do kanonu Biblii przez wyznawców Judaizmu i Chrześcijaństwa

**PROROK EZECHIEL NA FRESKU
AUTORSTWA MICHAIA ANIOŁA –
KAPLICA SYKSTYŃSKA W RZYMIE**

DANIEL (POSTAĆ BIBLIJNA)

- ◉ **Daniel** - według tradycji autor *Księgi Daniela*, prorok, postać biblijna ze Starego Testamentu. Spośród innych osób o tym imieniu występujących w Biblii Daniel-prorok jest najbardziej znany.
- ◉ Wysoko urodzony Żyd, wzięty prawdopodobnie w latach młodości - do niewoli w Babilonie. Na dworze króla Nabuchodonozora II Daniel wraz z trzema przyjaciółmi - Szadrakiem, Mészakiem i Abed-Nego mieli zostać przyuczeni do służby. Daniel był zdecydowany zachować posłuszeństwo wobec Boga. Odmówił spożywania potraw królewskich, a mimo to spożywając proste posiłki, na jakie zezwalało prawo żydowskie, wyrósł na silnego młodzieńca.
- ◉ Bóg obdarzył Daniela wielką mądrością. Daniel dwa razy wytłumaczył Nabuchodonozorowi II znaczenie dziwnych snów. Później wyjaśnił także Baltazarowi (sprawującemu władzę po Nabuchodonozorze II) znaczenie napisów na ścianie: królestwo miało wkrótce upaść. Tej samej nocy Baltazar został zabity i Persowie zdobyli Babilon.
- ◉ Persowie uczynili Daniela ważnym urzędnikiem, lecz inni zazdrościli mu władzy i spiskowali przeciwko niemu. Przez fałszywe oskarżenia Daniel został wrzucony do jaskini lwów, lecz Bóg uratował mu życie. Daniel zapisał także kilka proroczych snów, w których Bóg wyjawiał mu swe plany na przyszłość. Patrz *Księga Daniela*.
- ◉ Obecnie dwa miasta podawane są jako miejsce jego spoczynku, są to Suza i Samarkanda. Jego wspomnienie obchodzone jest 21 lipca

DANIEL INTERPRETUJE SEN NABUCHODONAZORA

GROBOWIEC DANIĘLA W SUZIE

PROROCY MNIEJSI

- ◉ OZEASZ
- ◉ JOEL
- ◉ AMOS
- ◉ ABDLASZ
- ◉ JONASZ
- ◉ MICHEASZ
- ◉ NAHUM
- ◉ HABAKUK
- ◉ SOFONIASZ
- ◉ AGGEUSZ
- ◉ ZACHARIASZ

OZEASZ

- **Ozeasz** - (hebr. Jego imię oznacza: *Pan zbawia*) - prorok Starego Testamentu.
- Prorokował w Północnym Królestwie Izraela, od czasu Jeroboama II do okresu na krótko przed zajęciem Samarii przez Asyryjczyków w 722 p.n.e.. Bóg nakazał Ozeaszowi poślubić nierządnicę Gomera, córkę Diblaima która kochała innego mężczyznę. Wykupił ją z niewoli będącej najprawdopodobniej efektem zadłużenia. Urodziła mu dwóch synów i córkę które nie były jego biologicznym potomstwem (Bóg zakazał Ozeaszowi współżycia ze swoją małżonką). Prorok użył swego nieszczęśliwego małżeństwa z kobietą rozpustną jako obrazu opuszczenia Boga przez Jego naród, czego wyrazem miały być imiona jego dzieci, Jezreel, Niemiłowana, i Niemójlud. Mimo to Bóg obiecał "Uleczę ich niewierność i umiłuję ich z serca, bo gniew mój odwrócił się od nich".

RZEŹBA PROROKA OZEASZA

JOEL

- ⦿ **Joel** - postać biblijna ze Starego Testamentu.
- ⦿ Prorok, syn Petuela. W swej księdze Joel opisuje plagę szarańczy i straszną suszę. Jego przesłanie było ostrzeżeniem dla Izraelitów. Wzywał do nawrócenia i mówił o nowej erze wylania Ducha Bożego na wszelkie ciało. Wtedy to Bóg pobłogosławi tych, którzy Mu zaufali.
- ⦿ W *Martyrologium Rzymskim* wymieniany jest razem z Ezdraszem, a jego wspomnienie obchodzone jest 13 lipca.

PROROK JOEL NA FRESKU MICHAIŁA ANIOŁA W KAPLICY SYKSTYŃSKIEJ.

AMOS (BIBLIJNY PROROK)

- ◉ **Amos** - izraelski prorok. Pochodził z judzkiego miasta Tekoa. Początkowo parł się pasterstwem i hodowlą drzew figowych, później rozpoczął swoją prorocką działalność w Państwie Północnym, głównie w schizmatycznym sanktuarium w mieście Betel. Dokładny czas jego działalności nie jest znany, choć bez wątpienia przypadała ona na okres panowania Jeroboama II, czyli na lata 782-753 p.n.e. W opinii biblistów, opartej na opisywanych w Księdze Amosa zdarzeniach, porównanych z asyryjskimi dokumentami, były to lata 765-763 p.n.e. Amos prawdopodobnie opuścił Betel i powrócił do Tekoa, gdzie według starożytnej tradycji znajduje się jego grób.
- ◉ Różnił się on od innych proroków głównie tym, że nie był zrzeszony przy Świątyni, lecz został posłany przez Jahwe z osobistym objawieniem i misją.
- ◉ Wizja religijna Amosa jest uniwersalistyczna: Bóg Jahwe Izraela jest Jedynym Bogiem całego świata i wszystkich narodów, czuwa nad sprawiedliwością, wyznacza nagrody i kary, lecz szczególnie dba o Swoj naród wybrany, zaś władzę sprawuje ze Świątyni w Jeruzalem. Jego wspomnienie obchodzone jest 31 marca.

KSIĘGA AMOSA

- Pisarski styl Amosa odznacza się przejrzystością i malowniczością opisów. Można znaleźć u niego wiele porównań z wiejskiego życia, związanych z jego pasterskim pochodzeniem. Chętnie nawiązuje dialog ze słuchaczami i w odpowiedniej chwili przekazuje im prorocstwo.

AMOS NA STARORORUSKIEJ IKONIE

ABDIASZ

- **Abdiasz** (hebr. Obadjah - czciciel Jahwe; V w. p.n.e. ?) - jeden z dwunastu proroków mniejszych biblijnych. Jest autorem *Księgi Abdiasza* - najkrótszej księgi *Starego Testamentu*, liczącej zaledwie 21 wierszy. Pochodził prawdopodobnie z Judy.

WIADOMOŚCI O ABDIASZU

- O Abdiaszu nie ma prawie żadnych wiadomości, jego krótka księga nie zawiera żadnych danych o autorze, poza pierwszym wersem, głoszącym, że jest ona "widzeniem Abdiasza". Jako że w księdze nie ma wzmianek o zburzeniu świątyni, a istnieje aluzja do zjednoczenia Izraela i Judy, przypuszcza się, że nie chodzi w niej o zburzenie Jerozolimy przez Nabuchodonozora (587/586 p.n.e.), ale o spustoszenie Jerozolimy w czasach Jorama (849-841 p.n.e.) - według tego przypuszczenia księga powstała więc w IX w. p.n.e. Inny pogląd wiąże natomiast powstanie księgi właśnie ze zburzeniem Jerozolimy przez Nabuchodonozora i kładzie działalność Abdiasza na VI w. p.n.e. Ze względu na podobieństwo z księgą proroka Jeremiasza, jest też możliwe, że obaj prorocy czerpali z jednego źródła.

**XV-WIECZNA RZEZBA JÖRGA
SYRLINA W STALLACH
KLASZTORU BLAUBEUREN
PRZEDSTAWIAJĄCA PROROKA
ABDIASZA**

JONASZ

- ◉ **Jonasz** (hebr. *Jona*), *gotąb*) - prorok izraelski żyjący w VIII wiek p.n.e., opisany w biblijnej *Księdze Jonasza* (przypisuje mu się jej autorstwo).
- ◉ Według Księgi Jonasza Bóg kazał mu się udać do Niniwy, stolicy Asyrii, wroga Izraela. Miał nawoływać jej mieszkańców, aby zaniechali swych niegodziwości. Jonasz chcąc uchylić się od tego wsiadł na statek udający się w przeciwnym kierunku, do Tarszisz. Rozpętała się burza i Jonasz wiedział, że stało się tak, gdyż uciekał przed Bogiem. Kazał załodze wyrzucić się za burtę. Kiedy to uczynili, sztorm ucichł, a Jonasz został połknięty przez wielką rybę, w której brzuchu spędził trzy dni i trzy noce.
- ◉ Gdy Ryba wypluła go na brzeg, postanowił spełnić swą misję w Niniwie, której mieszkańcy w rezultacie okazali skruchę Bogu (wszyscy, począwszy od króla, zaczęli pościć i modlić się do Boga). Dzięki temu Jahwe odwołał zapowiedzianą karę za nieposłuszeństwo i miasto zostało oszczędzone.

**PROROK JONASZ - FRESK
AUTORSTWA MICHAŁA ANIOŁA W
KAPLICY SYKSTYŃSKIEJ**

MICHEASZ (AUTOR BIBLIJNY)

- ◉ **Micheasz z Moreszet** - jeden z dwunastu „proroków mniejszych” Starego Testamentu. Pochodził z Moreszet-Gat w Judzie. Prorokował ok. 740-700 r. p.n.e., za czasów królów judzkich: Jotama, Achaza i Ezechiasza.
- ◉ Autor Księgi Micheasza, która jest cytowana podczas Świąt Bożego Narodzenia, ponieważ zawiera proroctwo o narodzeniu mesjasza w Betlejem (Mi.5.1-2).
- ◉ Micheasza z Moreszet nie należy mylić z Micheaszem, synem Jimli - wcześniejszym prorokiem izraelskim, który nie pozostawił po sobie spuścizny pisanej.
- ◉ W *Martyrologium Rzymskim* wymieniany jest razem z Habakukiem, a jego wspomnienie obchodzone jest 15 stycznia.

PROROK MICHEASZ

NAHUM

- ⦿ **Nahum** - imię męskie pochodzenia biblijnego. Wywodzi się od imienia *Nahum*, pochodzącego od hebrajskiego słowa "ten, który przynosi ukojenie". Nosił je jeden z proroków mniejszych Starego Testamentu, który przepowiedział upadek Niniwy w spisanej Księdze Nahuma.
- ⦿ Nahum imieniny obchodzi 14 grudnia.

HABAKUK

- ◉ **Habakuk** (hebr. - jeden z proroków mniejszych Starego Testamentu, uważany za autora Księgi Habakuka. Jego imię w języku akadyjskim oznacza nazwę rośliny (*hambakuku*), a w hebrajskim serdeczny uścisk (objęcie). Habakuk był prorokiem, który przepowiedział unicestwienie Ziemi.
- ◉ Niewiele wiadomo o Habakuku ponadto, co można wywnioskować z księgi jego autorstwa. Ponieważ powstała ona po 612, można wnioskować, że prorok żył na przelocie VII i VI wieku p.n.e.
- ◉ Imię Habakuka pojawia się także w 14 rozdziale księgi Daniela, czyli *opowieści o Belu i wężu*, która jest dodatkiem deuterokanonicznym. Według tłumaczy Biblii Tysiąclecia, chodzi tam jednak o inną osobę.
- ◉ W ikonografii wschodniej Habakuk przedstawiany jest jako młody człowiek w długim płaszczu, z czarnymi włosami, krótkimi lub opadającymi na ramiona. Często umieszczany jest obok innego proroka mniejszego, Nahuma, w stronę którego zwraca głowę. W lewej ręce trzyma zwój z fragmentem swojej księgi: "Bóg przychodzi od strony Temanu, Święty od strony gór Paran. Majestat Jego okrywa niebiosy, ziemia jest pełna Jego chwały" (Ha 3, 3). W sztuce zachodniej Habakuk przedstawiany jest jako stary, czasami zgarbiony mężczyzna w długim płaszczu. Ukazywany jest także jako niesiony za włosy przez anioła. Scena ta nawiązuje do opisu z księgi Daniela i ma symbolikę eucharystyczną.
- ◉ W Toyserkan na zachodzie Iranu znajduje się mauzoleum poświęcone prorokowi Habakukowi.

**RZEŻBA PROROKA HABAKUKA,
AUTOR: DONATELLO**

SOFONIASZ

- ◉ **Sofoniasz** - jeden z 12 mniejszych proroków Starego Testamentu, autor Księgi Sofoniasza

XVIII WIECZNA IKONA
PRZEDSTAWIAJĄCA PROROKA
SOFONIASZA

AGGEUSZ

- ◉ **Aggeusz** - po hebrajsku *Chaggáj* (Jego imię znaczy: *Świąteczny* lub *Urodzony w święto*); (łac.) *Dominicus*, (gr.) *Kyriakos* - jest dziesiątym z tzw. proroków mniejszych, a pierwszym z trzech działających po powrocie z niewoli babilońskiej. Autor *Księgi Aggeusza*.
- ◉ Działał w Jerozolimie około 520 r. przed Chrystusem. Wspólnie z Zachariaszem zachęcał Żydów do odbudowy świątyni Jahwe. Nawoływał do wiary, a niedolę ludu przypisywał karze Bożej. Księga Aggeusza nie wnosi informacji o samym autorze. W *Martyrologium Rzymskim* wymieniany jest razem z Ozeaszem, a jego wspomnienie obchodzone jest 4 lipca.

PROROK AGGEUSZ

ZACHARIASZ (SYN JOJADY)

- ⦿ **Zachariasz** (hebr. Zecharja, Jahwe pamięta) - izraelski prorok, syn arcykapłana Jojady. Wystąpił przeciwko królowi Judy Joaszowi, krytykując go za odstępstwo od Jahwe. Z tego powodu został ukamienowany na rozkaz króla (2 Krn 24,20-21).

POZOSTALI PROROCY

○ BARUCH

○ ELIASZ

○ ELIZEUSZ

○ HIJOB

○ SAMUEL

○ NATAN

BARUCH

- ◉ **Baruch** (hebr. *Błogostawiony*) - postać biblijna. Przypisuje się mu autorstwo deuterokanonicznej Księgi Barucha uważanej przez Chrześcijan katolickich, prawosławnych i koptyjskich za prorocką i zaliczaną do kanonu Biblii.
- ◉ Prorok Baruch był sekretarzem i przyjacielem Proroka Jeremiasza, o czym wspomina Jr 45,1:
- ◉ *Słowo, jakie prorok Jeremiasz oznajmił Baruchowi, synowi Neriasza, gdy spisał on w księdze tamte słowa pod dyktando Jeremiasza w czwartym roku [panowania] króla judzkiego Jojakima, syna Jozjasza (Jr45,1). Towarzyszył mu także, gdy mimo sprzeciwu zostali siłą zabrani do Egiptu:*
- ◉ *Zabrał więc Jochanan, syn Kareacha, i wszyscy dowódcy wojskowi całą resztę Judy, która powróciła z różnych okolic, gdzie byli rozproszeni, by zamieszkać w ziemi judzkiej, mężów, i niewiasty, i dzieci, i córki królewskie, i każdą duszę, którą Nabuzardan, hetman żołnierski, z Godolijaszem, synem Ahikamowym, syna Safanowego, zostawił, i z Jeremijaszem prorokiem, i z Baruchem, synem Neryjaszowym; I weszli do ziemi Egipskiej, bo nie byli posłuszni głosowi Pańskiemu, i przyszli do Tachpanches. (Jr 43,5-7)*

KSIĘGA BARUCHA

- Księga Barucha ma prorocki charakter. Nie należy do Biblii Hebrajskiej. Znajdowała się natomiast w niektórych kodeksach Septuaginty i w Wulgacie. Znane są jedynie greckie tłumaczenia tekstu księgi, lecz ze względu na charakter użytego języka przypuszcza się, że oryginalnym językiem był aramejski, lub hebrajski. Czas powstania księgi nie jest dokładnie znany.

PROROK BARUCH

ELIASZ

- **Eliasz** (hebr. *Eliyyáhu*, gr. Ἠλίας *Elias*, ang. *Elijah*) - jeden z proroków Starego Testamentu. Imię tłumaczone jako: "Bogiem jest Jahwe", "moim Bogiem jest Jahwe".

ELIASZ NA IKONIE

ELIZEUSZ

- ◉ **Elizeusz** (hebr. - Eliša□ lub □ Ělîša□ oznaczającego "*Bóg wybawił; Bóg jest wybawieniem*") - prorok biblijny.
- ◉ Został powołany na proroka przez Eliasza, któremu służył przez 6 lat. Elizeusz uważał Eliasza za swojego duchowego ojca i był niczym jego pierworodny syn (pierworodnemu przypadły dwie części po ojcu - Elizeusz prosił Eliasza o dwie części jego ducha 2 Krl 2:9). Jego służba trwała około 60 lat. W czasie tym dokonał wielu cudów. Umarł śmiercią naturalną za panowania Joasza, króla Izraela. O proroku owym wspomniał Jezus Chrystus w Ewangelii Łukasza 4:27.

PROROK ELIZEUSZ

HIOB

- ◉ **Hiob** lub **Job** (hebr. - (postać biblijna, mieszkaniec ziemi Us (spotyka się także zapisy *Uz* i *Uc*), bohater starotestamentowej Księgi Hioba powstałej ok. V wieku p.n.e..
- ◉ Życie Hioba stało się przedmiotem zakładu między Bogiem a Szatanem. W wyniku tego zakładu Hiob został pozbawiony majątku i rodziny oraz dotknięty trądem, co miało wystawić jego wiarę na próbę. Mimo dotykających go nieszczęść i wątpliwości Hiob pozostał wierny Bogu, który nagrodił go za to przywróceniem i pomnożeniem zdrowia, mienia i dzieci.
- ◉ Według Biblii miał 10 dzieci - 7 synów i 3 córki.
- ◉ Od jego imienia powstał w języku polskim związek frazeologiczny *hiobowa wieść* - zła, tragiczna wiadomość.
- ◉ Hiobowy problem dotkniętego nieszczęściem i zmagającego się z losem człowieka stał się motywem wielu utworów muzycznych, literackich i filozoficznych.

HIOB I PRZYJACIELE (ILJA RIEPIN, 1869, MUZEUM ROSYJSKIE W SANKT PETERSBURGU)

SAMUEL

- ◉ **Samuel** (hebr. - "Bóg wysłuchał") - postać biblijna z XI wieku p.n.e. opisywana w 1 Księdze Samuela, prorok sprawujący również funkcje kapłańskie, ostatni z sędziów starożytnego Izraela. Pierworodny syn w cudowny sposób wyleczonej z bezpłodności Anny, żony Elkana. W okresie jego sędziowania Izraelici odnieśli zwycięstwa nad Filistynami, odzyskując przejęte przez nich ziemie. Choć był przeciwnikiem powstania monarchii w Izraelu, przyczynił się do jej ukształtowania namaszczając dwóch królów: Saula i Dawida. Tradycja żydowska i chrześcijańska przypisywała mu autorstwo Księgi Sędziów, Księgi Rut i części 1 Księgi Samuela.

FRESK PRZEDSTAWIAJĄCY PROROKA SAMUELA

NATAN

- ◉ **Natan** (zm. po 970 p.n.e.) - prorok izraelski z czasów panowania Dawida i Salomona.
- ◉ Był doradcą Dawida; przekazał mu słowa Jahwe, by nie budował świątyni, gdyż jest to zadanie zastrzeżone dla syna króla. Gdy Dawid doprowadził do śmierci Uriasza Hetyty, by poślubić jego żonę Batszebę, Natan przepowiedział śmierć najstarszego dziecka tej pary.
- ◉ U schyłku życia Dawida w rozgrywce o sukcesję między jego synami Adoniaszem a Salomonem stanął po stronie tego ostatniego.
- ◉ Pozostawił po sobie pisma zwane "Dziejami Natana Proroka".

PROROK NATAN

KONIEC !!!